

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ג אלול תשע"ט | דף היומי בבלי: מעילה ו.

דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סעיף ו'.

מוסר: שמירת הלשון פרק ט"ו 'קשה היא' עד סוף פרק ט"ו.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

"הרגע המדהים שחוויתי באנטבה" | הפרופסור הבכיר נדהם והתחיל לבכות | מחר: תחילת לימוד משנ"ב ח"ה - המונים צפויים להצטרף ל'דף היומי בהלכה' | 1728

הסיפור היומי

החוטפים חשדו בי שאני מסתיר דרכון
ישראלי. העבירו אותי לחדר חקירות. מולי
התייצב גוש ענק, גובהו כמטר תשעים
ומשקלו לא פחות ממאה וחמישים ק"ג...

"הרגע המדהים שחוויתי באנטבה"

ישירות עם הקב"ה. אני לא זוכר אם דברתי בצרפתית או בעברית, אבל אמרתי לו: ריבוננו של עולם, אם אתה רוצה לעשות משהו להצילתי, תעשה את זה בבקשה עכשיו. אני כבר לא יכול יותר. הנחתי את ראשי בין שתי כפות ידיי ובכיתי. דמעות רותחות זלגו במורד לחיי.

ובדיוק אז גירשו אותי בחזרה לבית הנתיבות שם שהו יתר החטופים...

הנס היה כפול. אם הייתי נשאר בחדר החקירות בשעת החילוץ שהתבצע באותו יום, כנראה הייתי נשאר שם לנצח - אם ע"י המחבלים ואם ע"י הכדורים שריססו המחלצים לכיוון המחבלים. הייתי נסער ונרגש. התפעלתי כיצד קיבלתי תשובה לתפילתי בכזו מהירות.

ואני, שתפילת היחיד שלי נענתה בכזו מהירות, מרגיש שהפסוק נכתב בדווקא בלשון יחיד כדי להדגיש לנו שהקב"ה מקשיב למצוקותיו של כל יחיד ויחיד באשר הוא. גם אם הוא אי שם בקצה העולם, "ושב השם אלוקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך השם אלוקיך שמה".

(הרב רפאל ברלזון, מוסף שבת קודש נצבים תשע"ב)

"ושב השם אלוקיך את שבותך ורחמך" (דברים ל ג)

ביום ראשון כ"ט בסיון תשל"ו עלה הרה"ג ר' נחום דהן שליט"א, כיום בבני ברק, על מטוס בדרכו מהארץ לפריז, אך במקום לנחות שם מצא את עצמו חטוף באנטבה, בתום מסע אווירי בן 6,000 קילומטרים.

וכך שח באוזנינו: בפרשה נאמר "ושב השם אלוקיך את שבותך ורחמך, ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך השם אלוקיך". שמה" (ל ג). כשאני קורא את הפסוק, אני מהרהר, מדוע הוא נאמר בלשון יחיד? באותו רגע עולה במוחי תמונה מרגע מדהים אותו חוויתי באנטבה, והפסוק מתיישב על ליבי.

נסעתי עם דרכון צרפתי, אך החוטפים חשדו בי שאני מסתיר דרכון ישראלי. העבירו אותי לחדר חקירות. מולי התייצב גוש ענק, גובהו כמטר תשעים ומשקלו לא פחות ממאה וחמישים ק"ג, אשר חקר אותי והיכה אותי.

כאשר מצאו אצלי תמונות מהצבא נמשכו החקירות. שוב ושוב הכריחו אותי לגלות את כל הסודות, אך לא היה לי כל סוד. היכו אותי קשות, ואני יושב שבור ורצוף.

לפתע הבחנתי בפיסת רקיע בחלון מולי, והתחלתי לדבר

"הייתי בגן החיות", סיפר הנער האמריקני להגאון רבי בן ציון קוק שליט"א, "וראיתי שהאריה מנמנם לו בעצלות בצד הכלוב... אפילו סתם חתול ברחוב כבר מפחיד הרבה יותר ממנו..."

אז מה הפירוש "יתגבר כארי לעבודת הבורא"?

אכן, האריה הוא לא החיה הזריזה ולא החזקה ביותר, אך מעלתו היא שאינו מפחד מאף אחד, וכשבעלי החיים רואים את האומץ שלו שאינו חושש מאף אחד מהם, הם מפחדים ממנו. וכך הוא קונה את מלכותו עליהם.

וזו היא העבודה הנדרשת 'להתגבר כארי' - "שלא יעלה על האדם מורא יצרו אף שהוא תקיף ממנו". ובזה שלא יפחד ממנו, הוא יהיה המלך על היצר הרע.

כשמגיעה השעה לקום לעבודת הבורא, בא היצר הרע ומתחיל להפחיד את האדם: לא ישנת מספיק, אם תקום עכשיו מי יודע מה יקרה לך, ובכלל, עלול להיות שמחמת זה תהיה חולה וכל היום תהיה עייף, יותר טוב שתמשיך לישון עוד קצת. ובעקבות כך הוא קם מאוחר וצריך 'לחטוף' את התפילה באיזה מניין-לא-מניין, ומפסיד את התפילה ונכנס מאוחר ללימוד או מגיע באיחוד לעבודת כפיו, וכל היום שלו מתחיל ברגל שמאל.

על כך אומרת ההלכה הראשונה בשולחן ערוך: אל תפחד! קום לעבודת הבורא. אחר כך תסדר את שאר העניינים. תלמד מהאריה, שאיננו מפחד משום דבר, ואל תפחד מכלל הטענות השונות שזורע היצר בלבך.

(ע"פ שואלין ודורשין)

סיפר הגאון רבי בן ציון קוק שליט"א: נשאלתי על ידי נער אמריקני שהגיע לחגוג את היכנסו לנועם עול מצוות בארה"ק, מדוע ההלכה הראשונה בשולחן ערוך דורשת מעובד ה' להידמות לארי: "יתגבר כארי לעבודת הבורא"? - וסיפר הנער שבביקורו בגן החיות, כשהתקרב למקום מושבו של האריה, התכוון לראות ארי בסורג המטיל אימה ופחד על כל סובביו, בנהמת שאגות אימתניות, כדברי הפסוק "אם אריה שאג מי לא יירא" (עמוס ג, ח), אך לפליאתו ישב האריה בצד הכלוב בעין חצי פקוחה, כשסביבו עטים זבובים רבים, והוא כלל אינו מתנגד להם, ולא היה נראה בכלל מפחיד.

"אפילו החתול ברחוב הפוער פיו ביללה, מפחיד יותר מהאריה" - טען הנער - "ומדוע אם כן דווקא אליו דימה רבי יהודה בן תימא (אבות ד, א) את הגבורה הנצרכת לעבודת הבורא? לדעתך" - כך אמר - "האריה הוא סמל העצלות ולא סמל הגבורה!". השבתי לו, כי הט"ז יישב את דבריו באומרו כי "עיקר גבורה היא כנגד היצר הרע". לזה נצרכת עיקר הגבורה כאמור, מאחר והיא המלחמה הגדולה ביותר. וממשיך וכותב: "ואמר 'כארי', כי טבע הארי אשר אין לו יראה משום בריה, כמו שכתוב 'מקולם לא ייחת' (ישעי' ל"ד, א)". וכאשר עומדות מולו כל החיות, הוא לא מפחד אף מהחיות היותר חזקות ממנו.

חפץ חיים

מחר, כ"ד באלול, יום הילולת מרן ה'חפץ חיים' זי"ע: המוני בית ישראל מתחילים בלימוד חלק ה' במשנה ברורה במסגרת 'הדף היומי בהלכה'

שיעורי פתיחה בבתי מרנן גדולי ישראל שליט"א | הנהלת 'דרשו' העולמית הודיעה על הענקת מלגה מיוחדת למאות מגידי השיעורים של הדף היומי בהלכה | היערכות להצטרפות המונית למסלול הלימוד כקבלה טובה לקראת הימים הנוראים ולרגל יא"צ מרן ה'חפץ חיים'

ומורי הוראה. הנהלת דרשו העולמית הודיעה על הענקת מלגה מיוחדת למאות מגידי השיעור של הדף היומי בהלכה - לקראת תחילת לימוד חלק ה'.

לקראת תחילת לימוד חלק ה' במשנה ברורה מחר, יומא הדילולא של מרנא ה'חפץ חיים' זצ"ל, יתקיימו מעמדי שיעורי פתיחה בבתי מרנן גדולי ישראל שליט"א בהשתתפות דיינים

ויקדישו מזמנם לעיסוק בהלכות שבת שבמשנה ברורה, על פי סדר הלימוד של 'הדף היומי בהלכה', אשר התקבל בכל רחבי העולם היהודי, בעידודם ובתמיכתם הנלהבת של מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור, אלו אשר עמנו חיים היום ואלו אשר הנהיגו את העדה הקדושה והסתלקו לבית עולמם, ובראשם רבותינו עמודי ההוראה מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל, מרן הגר"ש ואזנר זצוק"ל, ורבינו ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, לצד כל גדולי האדמו"רים וראשי הישיבות.

ב'דרשו' קוראים לכל יהודי באשר הוא, להצטרף לרבבות שכבר קיבלו על עצמם ועוסקים מדי יום בלימוד 'הדף היומי בהלכה', לימוד אשר גדולי ישראל הרבו לשבח אותו, ושכבר הוכח כי הוא מהווה הדרך הטובה ביותר ללימוד עקבי של ה'משנה ברורה' בשלמותו.

ובזכות הלימוד בתורתו של רבינו בעל ההילולא, נזכה לבוא ליום הדין כשעמנו הסניגור הגדול אשר קם לעם ישראל, ורבים השיב מעוון בספריו הקדושים המחבשים כל פצע וחבורה, מטהרים את הלב ומייחדים אותו לאבינו שבשמים.

בימים אלו, לקראת הימים הנוראים, אך טבעית היא הקבלה הטובה אשר רבים מתעתדים לקבל על עצמם, להתחיל בקביעת לימוד בדף היומי בהלכה במשנה ברורה - כאשר הלימוד והבקיאות בספר זה נדרשים וחיוניים לכל אשר חפץ לחיות על פי התורה הקדושה ועל פי ההלכה.

זה כבר הפך למסורת. כמידי שנה יוצאת המעצמה התורנית 'דרשו' למסע חיזוק אדיר בכל קצווי תבל לקראת ימי הדין הבאים עלינו לטובה ולציון יום ההילולא של רשכבה"ג מרנא החפץ חיים זיע"א, בהצטרפות המונית ללימוד 'הדף היומי בהלכה', והתחזקות בלימוד הלכות שמירת הלשון.

סניפי 'דרשו' בלמעלה מ-20 מדינות הפזורות על פני חמש יבשות, סיימו בימים אלו את הפצת חומרי הלימוד לקראת שבוע החיזוק הגדול לימוד 'הדף היומי בהלכה', ובעיקר לקראת יומא דהילולא של מרנא החפץ חיים.

במאות רבות של מוסדות תורה וחינוך, בישיבות הקדושות, בסמינרים, בתלמודי התורה ובבתי החינוך לבנות, יעסקו התלמידים במורשתו המזהירה של מרנא החפץ חיים, ישננו הלכות שמירת הלשון ודברי מוסר בנושא מתוך ספריו הקדושים,

עניינא דיומא

אופן בדיקת סימני ראש השנה

עפ"י ספרי "בדיקת המזון כהלכה" מאת הרב משה זיא, מעודכן לראש השנה תש"פ

את האזור הנגוע.

לעיתים רחוקות, בעיקר בתפוחים מזן 'אנה', מצויות כנימות מגן בצבע חום-אפור על קליפת התפוח, הגורמות לכתמים אדומים על הקליפה. יש להסיר את הכנימות ע"י שפשוף קל בציפורן או בסכין. הכתם האדום שנוותר על הקליפה לאחר הסרת הכנימה מותר באכילה.

שלאק - לעיתים תפוחי עץ המיובאים מחו"ל מרוחים עם "שלאק", קיימת שאלה לגבי כשרותו ומן הראוי לקלף את התפוח. יש לברר אצל ועד הכשרות אם יש פיקוח על תפוחים מיובאים.

קרא: בחזקת נקי ואין חיוב לבדוק.

רוביה טריה: יש לפתוח את התרמילים, לבדוק אם יש בגרגרים כרסום או סימני חדירה של תולעים ולהסיר את הגרגרים הנגועים.

רוביה יבשה: 1. הרתחה: מרתיחים את הרוביה בסיר עם מים בכמות פי שלשה מהרוביה. לאחר הרתיחה מכבים ומשאירים מכוסה כשלוש שעות.

2. בדיקה: שוטחים על כף היד כ- 10-15 גרגרים, ומתבוננים אם מצוי כתם כהה תחת הקליפה הדקה. מניחים את כף היד

תמר יבש: חותכים בסכין את הפרי לאורכו, פותחים ומוציאים את הגלעין. אם נראים פרורים כהים באזור הגלעין (שהם הפרשות של תולעת) אין להשתמש בתמר זה. מחזיקים את התמר הפתוח כנגד מקור אור (חלון או נורה), ומתבוננים בצידו הפנימי והחיצוני אם מצוי חרק.

בתמר שהתיישן נוצרים גבישי סוכר לבנים שאינם סימן לנגיעות.

תמר לח: תמרים גדולים המשווקים בקירור, קליפתם חלקה וצבעם חום כהה - בדרך כלל נקיים ואין חיוב לבדקם.

רימון: מתבוננים אם מצוי נקב בקליפת הפרי, שהוא סימן לחדירת תולעת. פותחים את הרימון ואם רואים איזור חום בודקים בין הגרגרים אם מצויה תולעת. כתמים כהים שטחיים בגרגרי הרימון אינם סימן לנגיעות. רימונים הגדלים בגינה פרטית נגיעותם גבוהה.

תפוחים: תפוחים מסוג מעולה הם בחזקת נקיים. תפוחים באיכות בינונית, מתבוננים על קליפת הפרי אם מצוי סימן של חדירת תולעת - כמין פצע חום-אפור השקוע בקליפה - ומסירים

1-5.1 ס"מ, להתבונן אם מצויה מחילה של זחל לבן ולהסיר את האיזור הנגוע. אפשר לפרוס ולבדוק גם לאחר הבישול. 9חותכים ומסירים את: א. העלים הירוקים. ב. איזור השורש (כסנטימטר אחד) שבקצה השני. ג. השכבה החיצונית הראשונה. חוצים את החלק המרכזי הלבן של הכרתי לכל אורכו, מפרידים את כל השכבות ומשרים אותם במים עם מעט סבון נוזלי למשך 2-3 דקות. שוטפים שכבה שכבה תחת זרם מים תוך כדי שפשוף קל באצבעות לכל אורכם משני צדיהם. **ראש של דג:** ראש דג קרפיון, בורי וכסיף - מן הראוי להשתמש רק בראשים המשווקים בחנות הנמצאת תחת השגחה מהודרת. ראש דג סלמון - יש לפתחו להסיר את הזימים, לשטוף היטב ולבדוק מטפילים חומים באורך של כ- 2-5.1 ס"מ (גם בדגים הנמכרים תחת השגחה מהודרת עלולה להיות נגיעות זו). ראשי דגים אחרים - בד"כ נקיים. **דבש:** בחזקת נקי.

השניה על הגרגרים, הופכים את כפות הידיים ובודקים באותו האופן את צידם השני של הגרגרים הגלוי כעת לעין. אם מבחינים בכתם כהה תחת הקליפה מקלפים ובודקים אם מצוי שם חרק. כתם שחור המצוי על קליפת הגרגר הינו חלק מגידולו הטבעי של הרוביה, וכן כתמים שטחיים בצבע חום או כתום - אינם סימן לנגיעות. אם נמצאו שלשה גרגרים וודאי נגועים בחרקים, יש לפתוח את כולם ולבדקם מבפנים. אם נמצאה נגיעות רבה אין להשתמש ברוביה. **גזר:** מטיב מעולה בחזקת נקי. **עלי סילקא:** בגידול רגיל הירק נגוע בחרקים רבים וכן מצויות רימות בתוך עובי העלה, שאינן יורדות בשום שטיפה, לכן מומלץ להשתמש רק בעלים מגידול מיוחד "ללא תולעים", הנמצא תחת השגחה מוסמכת, להשרותם במים עם מעט סבון נוזלי ולשטוף היטב כל עלה ועלה. **סלק אדום:** יש לחתוך את הסלק לפרוסות לרוחב, בעובי של

קול העם

יום אחד צלצל אלי יהודי מאמריקה, וביקש ממני שאבדוק אילו כתבי יד השאיר הגאון רבי אברהם שאג ואוציא אותם לאור. "אני מוכן לשלם על כל הפרויקט!" - אמר. הנחישות שלו הדהימה אותי...

מעשה מפעים שאירע עם הוצאתם לאור של כתבי הרה"ק רבי אברהם שאג-צוונבר זצ"ל

לו שתי נכדות, הבת הראשונה והשניה של בנו החשוב. שתיהן לקו בבעיה רפואית נדירה. הסבא, שהוא עשיר ובעל חסד גדול, השקיע כספים רבים לרווחתן, וברוך השם, החיים נכנסו לשגרה כלשהי. גם האבא השקיע הרבה כספים וכוחות, וברוך השם אחרי הבנות נולד בן בריא לגמרי, וכן כל הילדים אחריו נולדו בריאים ושלמים.

הבן גדל ונעשה בחור חמד, עובד השם, נושא חן וחסד בעיני אלוקים ואדם, והגיע לגיל שידוכים. אמנם בחור שכל אב היה חומד לבתו, וגם אמצעים כלכליים ישנם, אבל סיפורן של שתי האחיות הגדולות היווה עבורו חומה בלתי עבירה. אנשים פחדו. מי יודע אם הבעיה אינה עוברת בתורשה? היה הבחור עולה ומתעלה בישיבה, ועיני הוריו הולכות וכלות. כזה עלם נפלא, וכזו בעיה קשה. הרי אם הכל היה בסדר, הוא כבר מזמן היה 'נחטף'. רק הבעיה של האחיות, היא שמעביה על מסכת שידוכיו.

הסבא שהשקיע כל כך עבור הבנות, כאב את כאבו של הנכד. מי שאינו מכיר לא יכול להעלות על הדעת כאב של הורים, שרוצים לראות באושרם של בניהם וזה בושש לבוא. הוא החליט להיכנס בעובי הקורה ולעזור לבנו לשדך את נכדו. הוא הבין כי

את המעשה הבא סיפר לי הרה"ג ר' ת. י. פרוש שליט"א מהוצאת הספרים המפורסמת 'זכרון אהרן' - מומחה מיוחד בפיענוח כתבי יד עתיקים, הזוכה להגיש יין ישן בקנקן חדש. דברי תורה שהיו גנוזים ועלומים בתוך כתבי יד, רואים אור בזכות יגיעתו הגדולה, וכך יכול כל אחד לעיין בדבריהם של גדולי ישראל, צדיקים קדושי עליון מדורות עברו.

זהו מעשה מפעים שאירע עם הוצאתם לאור של כתבי הרה"ק רבי אברהם שאג-צוונבר, מתלמידיו המובהרים של מרן החתם סופר ורבו המובהק של רבן של ירושלים הרב יוסף חיים זוננפלד, זי"ע.

וכך סיפר: יום אחד אני מקבל שיחת טלפון מיהודי חשוב באמריקה. הוא מבקש ממני שאבדוק אילו כתבי יד השאיר הרא"ש (רבי אברהם שאג) זצ"ל, ולאחר שאמצא אותם, שאוציא אותם לאור. "וכמובן תספר לי כמה עולה עבודה כזאת, לאתר כתבי יד, לפענח אותם, לערוך ולהדפיס אותם. אני מוכן לשלם על כל הפרויקט".

הנחישות של היהודי הדהימה אותי. שאלתי אותו מה הביא אותו להרים פרויקט בסדר גודל עצום כזה, והוא סיפר לי. יש

אם יצליחו לברר את הגורם התורשתי לעניין, יוכלו לדעת בבירור אם הדבר עלול להפריע בעתיד או לא. במקביל, פנה הסבא לאחד מגדולי צדיקי דורנו ז"ע, ושח לפניו את מסכת היסורים שעברה על בנו, את ההתמודדות עם המחלה של הבנות, את השמחה עם הולדת הילדים הבריאים, ואת מפח הנפש עתה, עם הגיעם לגיל שידוכים.

הצדיק שמע הכל, ותשובתו היתה: "קח לך סגור. תעשה משהו לטובת נשמתו של רבי אברהם שאג זצ"ל, תלמיד החתם סופר ז"ע".

הסבא, בספרו את סיפורו אומר, כי מה שיוצא מפיו של הצדיק הרי זו בחינה של 'שכינה מדברת מתוך גרונו'. הוא לא שאל שאלות, לא ביקש לחזור שוב על השאלה, אלא התשובה שקיבל היא היא התשובה שאיתה הוא הולך הלאה. לעשות דבר לטובת נשמת רבי אברהם שאג.

כך הוא הגיע אלי, ואני נכנסתי לתוך הפרויקט, כשהסבא והאבא עומדים על גבי ושואלים כל הזמן איך מתקדמים. הוא מימן את התהליך כולו, סך של כמאה וחמישים אלף דולר!

כדי לקבל מושג מה מגדלותו הנוראה של רבי אברהם שאג, אספר לכם עובדה. כאשר היה בחור, היה לומד שעות על גבי שעות בעומק העיון, עד כלות כוחותיו. פעם בעת הלימוד התנמנם ונרדם על גבי הגמרא. הבחור שישב לצדו של רא"ש רצה להעירו, שהרי אין זה מכבוד הגמרא שישנים עליה, אמר לו רבו, החתם סופר, כי יזהר שלא להעיר את רא"ש, כי הלכה מפורשת היא, שאפשר להניח ספר תורה על גבי ספר תורה אחר, "ורבי אברהם שאג, הרי הוא ספר תורה חי!"

כאמור, אותו צדיק השאיר כתבי יד רבים שהתחיל לכותבם מלפני מאה שמונים שנה, אך אלו לא הודפסו. בסייעתא דשמיא מיוחדת איתרתי את כתבי היד שהיו מפוזרים בכל העולם.

במהלך תקופת העבודה הארוכה, ביקש ממני הסבא כמה פעמים שאעלה לקברו של הרא"ש בהר הזיתים, אניח את הכתבים על המצבה, ואתפלל על המשפחה כולה ועל הצלחתה. בערב ר"ח ניסן, יום ההילולא של הרא"ש, עליתי להר הזיתים עם מנין. התפללנו בציונו הקדוש, הנחתי על המצבה את כתבי היד יחד עם הדפים המוכנים לדפוס ואמרתי, "הרי שלך לפניך. הנה דברי התורה שכל כך עמלנו עליהם, אנא תמליצו טוב על פלוני שלקח על עצמו את עול הכספים הרבים שהוקדשו לכך". התפללתי לישועת המשפחה בכללות ולישועת הבחור שימצא את זיווגו במהרה.

[במהלך העבודה קרתה תקלה נוראה, חלק גדול מהחומר הערוך, נמחק. האבא היה אז בארץ ישראל, הגיע לקברו של הרא"ש, ובמשך זמן רב עמד והתפלל על הכל. הוא הבטיח שהוא לוקח על עצמו לשלם ולהחזיר את כל החומר שנעלם, ושה' יעזור לו בשידוכי בנו. אכן, תפילתו נתקבלה].

סיפור מעניין קרה במהלך העבודה. נודע לי כי לר' אברהם זצ"ל יש נכד ישיש ושמו ר' אביגדור שאג, והוא גר בשכונת זכרון

משה. הלכתי לבקרו וסיפרתי לו על הוצאתם לאור של ספרי סבו זצ"ל. הוא היה מבוגר מאד, חלוש וחסר כוח. הוא התרגש מאד לשמוע על פעולותינו בהוצאת הספרים. בקושי רב הרים את אצבעו והורה לי: "תטפס למעלה". טיפסתי, ומצאתי קופסא מלאה. הורדתי אותה, ומה מצאתי בפנים? מאה וחמישים דפים, כולם כתבי יד של הרא"ש! "את הדפים האלה קיבלתי בירושה מאבי", סיפר ר' אביגדור, "חמישה דורות שהכתבים האלו עוברים במשפחה. אבי ציווה עלי להביאם לדפוס, אבל אני לא קיימתי את הצוואה. איני רגוע, וחוששני שלא אוכל להגיע למנוחה נכונה בעולם האמת כל עוד הדפים אצלי. קח לך את כל הכתבים במתנה, והוצא אותם לאור!" גם דפים אלו הודפסו בספרי הרא"ש. ר' אביגדור ז"ל נפטר לבית עולמו שלושה ימים לאחר מכן - - - יומיים לפני שעמדנו להוציא לדפוס את כתבי היד של הדרשות, התקשר אלי ידיד מחוץ לארץ, שעוסק גם כן בתחום זה, וסיפר לי שנזדמן לו ארגז מלא כתבים מהרה"ק רבי דניאל פרוסטיץ זצ"ל, שהיה מרבני פרשבורג במשך חמישים שנה, וחברו של הרה"ק הרא"ש. ביניהם מצא דפים מכתב יד שונה מהשאר. אולי אני מכיר כתב זה?

ביקשתי ממנו שישלח לי דוגמא בפקס, והנה אני מגלה שזהו כתב ידו של הרא"ש! אכן, כל החומר שהשגנו עד עתה היה רק משנת תקצ"ב, בעוד שהרא"ש שימש ברבנות כבר בשנת תקפ"ז. אמנם חידושי תורה שכתב בזמן זה היו בידינו, אך את הדרשות שכתב בתקופה זו לא מצאנו, והנה, איזו השגחה מופלאה! - יומיים לפני הוצאת הכרכים לדפוס אני מקבל את כל החומר של השנים החסרות!

מיד עצרתי את בית הדפוס, כינסתי שוב את הצוות לעבודה על החומר החדש, וברוך השם זכינו להוציא שני כרכים מושלמים ובהם שלוש מאות דרשות מכל תקופת הרבנות של הרא"ש. בסייעתא דשמיא הוצאנו לאור שני ספרים, דרשות הרא"ש - 2 כרכים, וחידושי רבי אברהם שאג על הש"ס ותשובות - 3 כרכים, בצירוף תולדותיו וקורותיו המופלאים בהרחבה.

במשך אותן השנים המשיך הסבא ללוות את העסקן הרפואי, ולהתעניין בהתקדמות המחקרים. אוניברסיטאות שונות ברחבי העולם נכנסו לעומק המחקר בשיתוף בית החולים בירושלים, הדסה עין כרם, ובס"ד הצליחו לבדוד את הגן האחראי, כאשר המסקנה היא שכאשר אדם נושא גן זה באופן שאינו פעיל, הוא בריא לחלוטין ולא נשקפת לו או לצאצאיו שום בעיה. יתכן מצב שבו הגן עלול להשפיע, אך דבר זה ניתן למנוע באופן פשוט על ידי בדיקת דם שנעשית במכון 'דור ישרים'.

מאז הגילוי, נמנע סבל זה מהרבה אנשים! ברגע שהעסקן הרפואי קיבל את המסקנה, הוא אץ לספר לאבא על תוצאות המחקר, ואף פרסם ברבים כי הילדים הבריאים במשפחה יכולים לקבל שידוך רגיל. אכן, זמן קצר לאחר מכן מצא הבחור שידוך מצוין למזל טוב.

העסקן הראה לאבא ספר עב כרס שמפרט את המחקרים

סיפרתי לו. אמרתי לו שהמחקר שהוא עמד בראשו הציג משפחה שלמה בישראל, וכל זה בזכות הפרויקט האדיר שנעשה לטובת נשמת הרא"ש. הפרופסור התרגש מאד. כששמע זאת הוא בכה. אמנם נראה שהוא זה שעובד ועושה, אבל כל הסייעתא דשמיא שהיתה לו, וכל התקדמות המחקר היתה בזכות הצדיק, הרא"ש.

עין בעין זכינו לראות איך ההתקדמות בהוצאת הכתבים שלקחה שבע שנים, היתה זו שפעלה והשפיעה על התקדמות המחקר, שאף הוא ארך שבע שנים.

בהמשך גם נודע לי שר' אביגדור שמסר לי את המאה וחמישים דפים הינו אביו של הפרופסור אברהם הי"ו! כמה גדול כוחם של צדיקים למעלה!

(גיליון השגחה פרטית)

שנערכו ואת הגילוי הרפואי המרגש. "היה ויכוח רציני", סיפר העסקן הרפואי, "למי לייחס את הגילוי של הגן. בסופו של דבר הוחלט כי הראשון שלו מגיע הקרדיט הוא פרופסור אברהם שאג". האבא נדלק, הוא מסתובב כבר שנים עם השם הזה! עוקב בקביעות אחר התקדמות הפרויקט של הוצאת כתבי הרא"ש, והנה, מכל הפרופסורים בעולם, דווקא אברהם שאג נשלח להביא את ישועתו. כאן הוא פנה אלי וביקש ממני לברר מיהו אותו פרופסור.

לא היה קשה לברר. התקשרתי אליו ושאלתי אותו: "האם אתה פרופסור למחלות גנטיות? האם אתה קשור לגאון הצדיק הקדוש ר' אברהם שאג, תלמיד החתם סופר?" הפרופסור ענה מיד: "כן, ודאי, אני מצאצאיו וקרוי על שמו. בדרך כלל אנשים לא שואלים אותי על היחס שלי. למה אתה שואל את כל זה?"

סגולות וישועות

סגולה גדולה ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, לומר ולסיים ב' פעמים את כל ספר תהלים בליל ראשון דראש השנה, והיא מסוגלת מאד לישועות גדולות. מדי שנה בשנה מעידים עדים נאמנים 'אותות ומופתים' שזכו בזכות זה

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על הסגולות, התפילות והקבלות בראש השנה

להמנע מתוספת שינה על ההכרה, כי הישן פחות ממה שגופו צריך עלול להיות עייף ומבולבל, ויצא שכרו בהפסדו, וכן ימנעו משיחה בטלה. הנהגות אלו שווים הם לכל אדם, וראוי להחזיק בהם ולקיימם.

וכן היה דרכו בקודש של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע, שהשכים קום בר"ה, וכבר מעלות השחר עמד בבית המדרש והתחיל להתפלל פסוקי דזמרה בדביקות, ושימש כשליח ציבור בכל התפילות מרישא ועד גמירא, וכן תקע את התקיעות בשופר, ואת תפילות מוסף סיים כשעה אחר חצות היום, ואז הלך לאכול ולשתות כמצוות היום, אולם כל הסעודה ארכה לו כחצי שעה, ואז חזר לבית המדרש והגיד תהלים בציבור, בהשתפכות הנפש, עד סוף היום (הובא ב'אהל אלימלך' אות שמב).

וכבר מצינו בפוסקים (עי' משנ"ב תקפא סק"ג) שמן הראוי לסיים שלוש פעמים ספר תהלים מר"ח אלול ועד יום הכיפורים, ואין לנו כלי זיין חזק יותר מאמירת הפסוקים שחברם דוד המלך ע"ה לכל הדורות, לשפוך את הלב לה' ולעורר רחמים וחסדים בעולם.

סגולה גדולה ונפלאה שמעתי מאנשי מעשה, לומר ולסיים ב' פעמים את כל ספר תהלים בליל ראשון דראש השנה, והיא מסוגלת מאד לישועות גדולות, ומדי שנה בשנה מעידים עדים נאמנים 'אותות ומופתים' שזכו בזכות זה. ידוע מימים מקדם שהמגיד הנודע הגרב"צ יאדלער אסף קבוצה של בחורים מבוגרים

הגרי"ז מבריסק זצוק"ל היה נוהג להרבות באמירת תהלים במשך כל היום כולו של ראש השנה, וביאר הנהגתו זאת, כי ביום הזה דומה האדם כמי שהתמוטטו לו נכסיו רחמנא ליצלן, שגם מי שעד עכשיו היה מסודר בפרנסתו וכל בני משפחתו היו בריאים ושלמים וכן בשאר הדברים, ברגע זה הכל תלוי על בלימה, ועולה על כף מאזניים, וההכרעה תלויה בידו - על כן יש לו להרבות בתפילה, לבקש רחמים ותחנונים לפני המקום שיתן לו שנה טובה, וזה פשטות כוונת התפלה 'כדלים וכרשים דפקנו דלתך', פשוטו כמשמעו ממש גם בגשמיות, שברגע זה עומד בעירום ובחוסר כל כפשוטו ממש.

והסביר, שעל כן הוא מעדיף לומר תהלים יותר מללמוד שיעוריו הקבועים, כי בדרך לימוד מתעורר אצלו הערות וקושיות על הנלמד, ועליו לחפש בספרים כדי למצוא יישוב לקושיות, ולפעמים יכול לבוא עי"ז לבזבז רגע כמימרא בעת החיפוש, לכן הוא מעדיף לעסוק באמירת תהלים כדי שבכך ינצל את כל עיתותיו בתכלית השלימות.

ידוע שהרה"ק בעל התניא זי"ע היה מרבה באמירת תהלים כל יום ר"ה עד לאחר תפילת מעריב בליל ב' דר"ה, ולא אמר 'מאמר' אלא מאחרי מנחה של ער"ה עד אחר ערבית בליל ב' לא משה ידו מתוך ה'תהלים' - מחזור, מחזור - תהלים [אף שכבר נודע חשיבות מאמרי הד"ח בעינינו], הוא היה מזהיר את תלמידיו בראש השנה על שני דברים: שימנעו בשינה [היינו

פעם שאל אחד מתלמידי הגה"צ רבי לייב חסמן זצוק"ל את רבו בימי הרחמים והסליחות, איזו קבלה יקבל על עצמו כסניגור בעת המשפט, ענהו הרב: "צא התבונן בעצמך באיזה דבר קל הנך בטוח שתוכל עמוד בקבלה זו למשך כל השנה, ויעש התלמיד כן, משחזר אל רבו והעלה לפניו את מסקנתו, אמר לו רבו עתה חצה נא את הקבלה לשניים, וקבל ע"ע רק מחצית אחת. כי על האדם להיות החכם הרואה את הנולד".

בעניין זה, סיפרו חכמי המשל מעשה ביהודי אחד מ'בני הכפר' שלא היה 'חכם' גדול, ואף 'טיפש' קטן לא היה. פ"א נקלע למקום מרוחק וכבר הגיע זמנו לחזור לביתו, החליט להלנסות לראשונה בחייו את התענוג המכונה 'רכבת הברזל', לנסוע באותה עגלת ברזל שאיננה צריכה לעזרת הסוסים. בבואו למוכר הטיקעטס (כרטיסי הנסיעה) הסביר לו המוכר כי ג' קרונות ישנם ברכבת. א' לעשירי תבל שם נהנים היושבים מסעודות כיד המלך ומשרתים לרוב. ב' לפשוטים יותר. ג' לפשוטים וקשי יום. כל קרון יורד במעלה מהקרונות האחר הן מצד הסערוויס (שרות) והן מצד המחיר...

ב' הכפר' החליט שאם כבר עומד הוא בפתח תענוגי הרכבת יקח לעצמו טיקעט במחלקה הראשונה, אבל מה יעשה הבן כשאין לו די מעות לקנות טיקעט במחלקה הראשונה עד ביתו? חשב לעצמו: אקנה ואסע עם הרכבת רק עד מקום פלוני- שם ארד ואקבץ נדבות יד אל יד עד שיהיו לי עוד מעות לנסוע עוד כמה תחנות, וחזור חלילה.

עלה היהודי מאושר על הרכבת ונהנה מכל רגע, אך כעבור שעה קלה נכנס הממונה והודיעו כי במקום פלוני עליו לרדת אחר כבוד מן הרכבת. מה חשכו עיניו ברדתו מהרכבת וירא כי המקום מקום שממה, ואין לו ממי לבקש עזר וסיוע בממון, ואין ביכולתו לאסוף ממון ושם יישאר לאורך ימים... טפח האיש על ראשו וצעק, אוי לי כי פתי הייתי, הרי באותן מעות שהיו ברשותי הייתי יכול לקנות טיקעט זול- למחלקה השלישית, ובזה כבר הייתי יושב בביתי על מי מנוחות, כמה סכל הייתי שהילכתי בגדולות ובנפלאות ממני, ועתה נשארתי ללא מאומה.

אף לדין ייאמר: הבא לקבל על עצמו קבלות טובות וחזיוקים לקראת הימים הנוראים הבאים לקראתנו, יראה להיות ה'חכם' עינו בראשו, יקבל ע"ע מעתה קבלה שלפי אומד דעתו יוכל לעמוד בה למשך זמן ארוך מבלי ליפול. כי המהלך בגדולות ובנפלאות ממנו ומקבל על עצמו טובות יותר מכפי יכולתו, סופו ליפול מכל קבלותיו הטובות ולמצוא את עצמו באמצע מדבר שממה רוחני... אמנם אם יקבל כפי כוחו יעלה ויבוא ממדרגה למדרגה עד שיעמוד על דרך הטוב.

יה"ר מלפני אבינו שבשמים שנוכה לשוב בתשובה שלימה להתעלות באמונה ובשמחה, כהכנה הראויה לימים הנוראים, ונבוא לידי סליחה מחילה וכפרה בקרבת ה', ונזכה לשנה טובה ומתוקה שנת גאולה וישועה ברו"ג.

(מתוך באר הפרשה ראש השנה תשע"ז)

מאד בליל ר"ה לאמירת ב"פ תהלים וכולם מצאו זיווגם זמן קצר לאחמ"כ, אף כהיום הנני מכיר עסקן חשוב באחת הערים בארץ הקודש אשר לפני כשנתיים (ר"ה תשע"ו) ישבו בביתו שני בניו ובת בגיל השידוכין ולא זו מאומה - הלה אמר פעמיים תהלים בליל ר"ה ובמשך השנה שבר ג' צלחות בג' השידוכין... לפני כשנתיים ימים סיפר לי אברך שאשתו סבלה נוראות מאיזה מיחוש והייתה מבקרת בקביעות בבית החולים כל כמה שבועות, הלה קיים סגולה זו ובכל השנה שלאחריה לא דרכו רגליה על מפתן בית החולים, ועוד כהנה רבות...

האף אמנם כי סגולה זו קשה לרבים לקיימה - בפרט שלמחרת היום יש לעמוד שעות ארוכות בתפילה במוח צלול, עכ"ז הובאה זאת הסגולה למען ידעו דורותיכם חשיבותה וכוחה של האי סגולה, והעיקר הוא לנצל את הזמן כראוי ולא לבטל אפילו רגע אחד ביום קדוש זה, ויאמר עכ"פ פ"א תהלים או חלק ממנה כ"א כפי יכולתו או יחלקם בין בני הבית וכיו"ב.

אבינו מלכנו כתבנו בספר זכויות - עניין קבלות טובות

הרה"ק ה'צמח צדק' ז"ע היה אומר ש'קבלה טובה' שמקבל האדם על עצמו בימים הקדושים האלו היא 'המלבוש החדש', לנפש החדשה, לשנה החדשה'. וכך ביאר הגאון רבי אליהו לאפיאן (לב אליהו, מערכות התשובה עמ' שמא) בדברי המשנה (אבות ד, א) 'רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד', ויש לדייק מהו שכתב בלשון הווה 'העושה מצווה אחת' ולא בלשון עבר מי שעשה, ועוד, מהו מצווה 'אחת'? אלא לומר לך, שלא מדובר במקיים איזה המצוה, אלא ב'קובע' ומקבל ע"ע שיקיים מצווה פלונית, בזה גופא 'קונה לו פרקליט' ליום הדין.

כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע (הובא 'אמרי אמת' שבת תשובה תרצ"ב) על אומרם (קידושין מ:): 'כל קבוע כמחצה על מחצה דמי', שאם קובע עצמו לאיזה דבר מצווה- בקביעות איתנה שאפילו כל רוחות שבעולם לא יזיזוהו, כבר נחשב לו כמי שיש בידו רק מחצה עוונות ומחצה זכויות, נמצא שבעוד דבר טוב אחד כבר נעשה כרוב זכויות ומטה את הכף לזכות.

סיפר לי אברך ת"ח מופלג אשר הנני מכיר משנות נערותו, כי זה לו שנים הרבה שסבל מרורות מ'חור' באזניו (בעור התוף), והיו יסוריו קשים ומרים, מה גם שבכל השנים הללו נאסר עליו לטבול במקוה כי המים מסוכנים למי שחור לו באזניו... והנה ביום הושענא רבה (תשע"ה) היה אצל רבו שהורה לו כי הגיע זמנו לעבור ניתוח באזניו. כמה עסקני רפואה חשו לעזרתו ובמהרה הושג לו זמן ועת לנתחו, כאן אירע האות והפלא, כי בבואו לפני הרופא הגדול ראה הרופא כי הכל בריא ושלם ואין באוזנו כל זכר לחור... ויהי הדבר כחידה סתומה כי כל רואיו ומכיריו ידעו כי הלה סובל קשות באוזניו... עד שהאברך נזכר שבר"ה הבעל"ט קיבל על עצמו שלא לדבר בשעת התפילה, ומן הנראה שזכה בזכות שסתם פיו נסתם חור אחד כנגדו.

"ידעתי שבסוף תשכח..." , "תמיד אתה מאבד..." - איך הופכים מהורים מעירים להורים מאירים?

ביקורת (נ)בונה - מאמר תשיעי בסדרה המיוחדת 'בקשר לקשר' מאת הרב פנחס ברייער שליט"א

עוצרים, חושבים, מעירים

• אין עניין ב"פרסומי ניסא". הערה שמגיעה לאוזניים נוספות - משפילה ומביישת את מקבלה, לא מביאה שום דבר טוב, ואסורה על פי דין תורה. במקרה הטוב "רק" יראו בקלקלתו, ובמקרה הטוב פחות אף ישמיעו באוזניו בהמשך "פנינים" שקלטו במהלך המעמד המשפיל. לכן כשמעירים, חובה לבדוק את השטח, ולוודא שאין שומעים נוספים לגערה.

• להעיר בצורה ממוקדת - כשילד עשה מעשה המצריך הערה, יש להעיר על עצם הדבר בלבד, ולא לשחזר את כל חטאיו ופשעיו מיום עמדו על דעתו. אם מביאים תגבורת בנוסח: "תמיד אתה מאבד", "בגללך הפסדנו פעם" וכו', זה נשמע כאילו אין מספיק תוכן בהערה הנוכחית, וצריך לחזק אותה בתוספות היסטוריות.

• להעיר על מעשים, בלי לבטל את האישיות - ילד ששכח לקחת את השקית מהדודה, או שבר תבנית ביצים בחוסר זהירות, אינו הופך אוטומטית לחסר אחריות ולכזה שלא ניתן לסמוך עליו. משפטים בנוסח: "ידעתי שבסוף תשכח", חמורים אף אם יש בהם מן האמת. הם מערערים את הביטחון העצמי של הילד, עד שהוא ישתכנע שהוא שלימזל שתמיד מאחר, מפסיד, שובר וכו', שהרי אפילו ההורים כבר ידעו מראש שהוא כזה.

• לסנן את ההערות - יש מקרים, שעל אף שהם מכעיסים, עלינו לשתוק ולא להעיר עליהם, פשוט כי זה קורה גם לנו. גם אנחנו שוברים בטעות כוס זכוכית; גם אנחנו שוכחים לפעמים את המפתח; וכן - גם אנו מאבדים דברים פה ושם. כולנו שוגים. לכן חשוב לחשוב עוד ועוד לפני כל הערה וגערה, ולהימנע מלהעיר כשאין הצדקה לכך.

במאמר הבא: רשימת הארות נוספות על איך להעיר, ומתי.

לקבלת גישה להרצאה נפלאה של המחנך הרב פנחס ברייער "איך יוצרים אווירה טובה בבית" לחצו כאן

נפתח באמרה ידועה: אנו מצהירים בכל יום בסיום תפילת שחרית - "אין כאלוקינו, אין כאדוננו, אין כמלכנו, אין כמושיענו", ומיד אחר כך שואלים - "מי כאלוקינו? מי כאדוננו?" נשאלת השאלה: הרי לפני רגע הצהרנו שאין, אז מה השאלה מי?

התשובה, שאם היינו מתחילים בשאלה, היה אולי מתפלל אחד שמיהר ועזב את בית הכנסת בדיוק בקטע של מי כאלוקינו, והוא היה מסתובב כל היום עם שאלה שאולי יש מישהו שהוא כ... כדי לא להגיע למצב זה, אנחנו קודם מצהירים שאין כ... ואחרי שזו המסקנה, לך תבדוק מי כ... ותראה שבאמת אין כאלוקינו.

הקדמנו את כל זה, כי רק אחרי שהארכנו במאמר הקודם בחשיבות המחמאות, והרחבנו עד כמה ביקורת היא הרסנית, אנו יכולים להקדיש מאמר לעניין הביקורת, שהיא חלק אינטגרלי ממערכת התקשורת עם ילדינו. ננסה להפיק רק תועלת, ולהימנע מכל מה שמשמש אותנו לשחרור קיטור נטו.

השל"ה הקדוש מאיר לנו איך להעיר: הערה בנוסח - "אתה כה חכם, לא מתאים לך לעשות כך" - מתקבלת ומופנמת, אולם הערה משפילה גורמת את ההיפך; מקבל ההערה לא יהיה קשוב כלל, הוא יהיה עסוק רק בהגנה על כבודו שנרמס.

על פי זה מפרש השל"ה את הפסוק במשלי: "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך" - "אל תוכח לץ" - אל תגיד לאדם 'אתה לץ', 'פן ישנאך' - משום שלא תשיג שום תועלת, רק 'תרוויח' שהוא ישנא אותך. נהג להיפך: "הוכח לחכם" - הגד לו: 'אתה חכם כל כך, לא מתאים לך לעשות זאת', ואז 'ויאהבך' - הוא לא רק יקבל את התוכחה, אלא גם יאהב אותך.

עוד מסביר השל"ה הקדוש, כי התורה כבר התוותה את הדרך בעניין זה, באומרה: "הוכח תוכיח... ולא תישא עליו חטא", וחז"ל פירשו שיש להעיר בלא לבייש.

בשורות הבאות ננסה בעזרת ה' להתמקד בכללים שחשוב להכיר, בטרם מתחילים להעיר.

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם יש עניין לשלם שכר לבעלי-התפילה בימים הנוראים?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מוז"ס 'המנהג'

אדמו"ר מבעלזא שליט"א, כפי שהיה מנהגם של רבוה"ק בשאר עיני צדקה, לברר כמה נתן בשנה שעברה ולהוסיף עליו בכל שנה.

שוללי המנהג

והנה יש מן הראשונים שערערו על נתינת תשלום שכר לבעלי התפילה, כיון שאסור לקבל שכר עבור מלאכה שעושה בשבת וי"ט, ומכיון שהבעלי תפילות מתפללים בשבת וי"ט אינם רשאים לקבל שכר עבור כך (טור ובית יוסף סי' תקפה), אך יש שלא חששו לזה והתירו לשכור בעלי תפילות כיון שהוא לצורך מצוה.

ואם כי בהרבה קהילות נהגו להקל בדבר ולשכור בעלי תפילות מסיבות שונות, מכל מקום המחמירים נהגו כפי שכותב הרמ"א וה'מגן אברהם' (סי' שו, ה) שאם השכר הניתן לשליח ציבור אינו רק עבור מלאכתו בשבת אלא גם עבור מלאכתו בימות החול, חשיב כמקבל שכר שבת בהבלעה ומותר.

לאור האמור, נהגו בקהילות שונות להחמיר, ששליח הציבור המתפלל בימים נוראים יאמר גם כן סליחות, וכפי שכותב ב'אלף המגן' (סי' תקפה סקכ"ד). וכן המנהג בבעלזא שבעלי התפילות בימים נוראים עוברים לפני התיבה גם בימי הסליחות, וכן רבוה"ק מבעלזא אשר עוברים לפני התיבה במוספין ועוד, משמשין כשליח ציבור ביום א' של סליחות, וכן שאר בעלי תפילות ניגשים בשאר ימי הסליחות להתפילה.

השכרת המקומות בביהמ"ד

בהרבה מקומות היו נוהגים למכור או להשכיר מקומות ישיבה קודם ימים נוראים, כדי שיוכלו לשכור בעלי תפילה וחזנים שיתפללו לפני העמוד בימים נוראים. וגם בימינו נוהגים כך בקהילות המוכבדות שבעולם, אלא שבבתי מדרש בהם מכהנים נכבדי הקהילה בתפקידי הש"ץ, מיועדת מכירת המקומות לשם מימון ההוצאות השונות של בית המדרש על פני מעגל השנה.

להארות והערות ניתן לפנות למכון 'המנהג'
במייל: hamenhog@gmail.com

מנהג ישראל בכל הדורות היה לשכור בעלי תפילות שישמשו בקודש להוציא את הרבים ידי חובתם, ולשלם להם שכר חלף עבודתם.

יש מן הראשונים שלמדו שדבר זה נבע מכורח המציאות, שלא מצאו אנשים מתאימים אשר הסכימו לשרת הציבור בלא קבלת שכר, ועל כן בלית ברירה הנהיגו לשכור אנשים אלו בשכר, ולדעתם מנהג זה אינו לכתחילה, ואדרבה יש לשבח מנהג המקומות אשר גדולי ישראל מקדימים עצמם לעשות המצוות, ועושים זאת מעצמם להוציא הציבור שהכא עדיף טפי, וכן הוא ב"טור" (סי' תקפה).

אמנם בשאר ראשונים עולה שמנהג זה נוסד לכתחילה, שכן ראוי לעשות מעיקר הדין, וכפי שמביא הרשב"א (שו"ת ח"א סי' תנ, וסי' תרצא) שיותר ראוי להיות שליח צבור שכור, לפי שבמקום שהוא שכור וברור מן הקהל אין פרץ ואין צוחה, שאין אחר הגון רשאי לפשוט רגלו ולהתפלל, וגם השליח צבור נוהר יותר בתפלתו כיון שהוא שכור, וכך מובא בשו"ע (סי' נג, כב).

ויש שכתבו להעדיף שיהיו בעלי התפילות שכורים לציבור עבור עבודתם, על מנת להשקיע מעליהם קטרוג בשמים שכאילו מגבהות ליבם ניגשו למלאכת הקודש, ועל כן התשלום משמש עבורם כפתחון פה שרק בתור עבודת שכר שכיר התייצבו כשליח ציבור. וכך כתב ה'בני יששכר' בספרו 'אגרא דפרקא' (סי' ז): "על כן העצה היעוצה ליקח איזה שכר על זה, ואם כן הוא תשובה בפני המקטריגים, בשביל זה אני מתפלל, שאני שליח ששילמו משכורת ומחויב אני לעשות שליחותי". ויש שאף נתנו רמז על זה מפסוק בתהלים (עב, טו) "יתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו וגו' כל היום יברכנהו".

כל הציבור משתתפים

ולכן המנהג בבעלזא לגבות תשלום עבור הבעלי תפילה - 'בעל תפילה געלט', אשר כל הציבור ואף רבוה"ק בעצמם נהגו כן, שמשלמים שכר קצוב עבור השתתפות בשכר בעלי התפילות בחצר הקודש, ומחלקים הממון לבעלי התפילות. ומנהג כ"ק מרן

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

האם יש קשר בין מצוות 'ביומו' תתן שכרו' לאיסור רבית?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

תשובה: מיד כשמסתיימת העבודה נעשה חוב לשלם את השכר, אלא שהתורה נתנה זמן לשלם עד סוף היום ולא עוברים עבירה בהמתנה, אבל ודאי שיש כאן המתנה, וכמבואר באהבת חסד (פ"ט נתיב החסד ס"ק כ"ד), שמיד כשגמר הפועל לעבוד אסור לבעה"ב להוציא מעותיו לסחורה כשע"ז לא יהיה לו לשלם, כיון שכבר נשתעבד לשלם לו. הרי מבואר שמשעה שגמר לעבוד כבר נעשה חיוב, ואסור להוסיף עבור ההמתנה.

שאלה: ביקשתי משכנה להיות בייביסיטר בשעות הבוקר במחיר 40 ש"ח, כשחזרתי בצהריים הודיתי לה על השמירה והתנצלתי שאין בידי כסף מזומן, ואמרתי לה שאשלם לה אחר הצהריים לפני השקיעה כדי לקיים מצות ביומו תתן שכרו, וכעת אני רוצה לתת לה 50 ש"ח ולהוסיף על שכרה מחמת שעכבתי לה את התשלום. האם זו רבית? או שמכיון שהתשלום לפני השקיעה, ומן התורה לא עוברים בבל תלין עד סוף היום, אולי זה לא נחשב המתנת מעות עד שיעבור היום.

באיזו שנה לא קוראים שתי פרשיות בשבת אחת?

(בחוץ לארץ), מחברים גם את פרשיות חוקת ובלק. ויוצאות מכללים אלו: א. שנה שבה היום הראשון של ראש השנה חל ביום חמישי, וחודש חשוון 'מלא' (בן שלושים יום), שאז ויקהל ופקודי נפרדות. ב. שנה מעוברת שבה היום הראשון של ראש השנה חל ביום חמישי, שאז מטות ומסעי נפרדות. ג. שנה שבה היום הראשון של פסח חל בשבת, שבארץ ישראל, בה 'אסרו חג' חל בשבת וקוראים בו את פרשת השבוע - 'שמיני', שאז בהר ובחוקותי נפרדות; ואם שנה זו מעוברת, אף מטות ומסעי נפרדות.

[שו"ע תכה, ד, משנ"ב ז-י, וביה"ל ד"ה במדבר]

התורה מחולקת לחמישים וארבע 'פרשיות השבוע' הנקראות בשבת, (מלבד 'וזאת הברכה', הנקראת בשמחת תורה). ומכיון שבשנה רגילה אין יותר מחמישים ואחת שבתות, קוראים בחלק מהשבתות שתי פרשיות, והן מכונות 'מחוברות'. ואף בשנה מעוברת, שיש בה לפחות חמישים וארבע שבתות, פעמים שיש צורך בכך בגין תחילת המועדים בשבת.

בשנה רגילה, מחברים את הפרשיות: ויקהל ופקודי, תזריע ומצורע, אחרי מות וקדושים, בהר ובחוקותי, מטות ומסעי; ובשנה מעוברת מחברים רק את פרשיות מטות ומסעי. ובשתייהן - כשחל היום הראשון של ראש השנה ביום חמישי, או בשבת, מחברים גם את פרשיות נצבים וְוַיִּלָּךְ; וכשחל 'יום טוב שני' של שבועות בשבת

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מדוע פרשת 'נצבים' נקראת תמיד בשבת שלפני ראש השנה?

ג. בשבת שלפני תשעה באב, קוראים את פרשת דברים, שיש בה את דברי תוכחתו של משה רבנו עליו השלום, כדי שההפטרה - 'חזון ישעיהו', שהיא תוכחתו של ישעיהו הנביא לקראת החורבן - תהיה מעניינה של הפרשה.

ד. בשבת שלפני ראש השנה, קוראים את פרשת ניצבים, כיון שנזכר בה ענין התשובה; וכדי להפסיק בין פרשת כי תבוא שלפניה, שיש בה פסוקי תוכחה, לראש השנה, שהוא יום הדין. ופעמים שקוראים בשבת זו גם את פרשת וילך, (ראה לעיל).

[שו"ע תכח, ד, משנ"ב ו, וביה"ל ד"ה צו, ד"ה ולעולם, ד"ה במדבר, וד"ה תשעה; ביאורים ומוספים דרשו, 5]

יש מפרשיות השבוע שנקראות תמיד בשבת שלפני מועדים מסוימים, ואלו הן: א. ב'שבת הגדול', שלפני פסח - בשנה רגילה קוראים את פרשת צו, מפני שמוזכר בה ענין הגעלת כלים, שממנו למדים את הגעלת הכלים מחמץ. ובשנה מעוברת קוראים את פרשת מצורע, שגם בה נזכר ענין הקשור להגעלת כלים; אולם, כשהיום הראשון של ראש השנה המעוברת חל ביום חמישי, קוראים בשבת הגדול את פרשת אחרי מות.

ב. בשבת שלפני חג השבועות, קוראים את פרשת במדבר, או פרשת נשא; ובלבד שפרשת בחוקותי שלפניה, שיש בה פסוקי תוכחה, לא תהיה סמוכה לחג השבועות שהוא יום הדין על פירות האילן, לבל יהיה לשטן פתחון פה לקטרג חלילה ביום הדין.

באיזו פרשה מחלוקות העליות על פי חלוקת הפרשה בבית המקדש?

וכדרך שחילקו את השירה בבית המקדש, כך מחלקים אותה בקריאתה בבית הכנסת בשבת; דהיינו, ששה מתוך שבעת העולים לתורה, קוראים את שירת האזינו על פי אותה חלוקה שהונהגה בבית המקדש, והשביעי קורא את עשרת הפסוקים שלאחר השירה. ואין להוסיף עליות בקריאת השירה אף לצורך 'חיובים', כגון בעל 'ארצי'ט' וכיוצא בו; אבל ניתן להוסיף עלייה אחת בעשרת הפסוקים האחרונים שלאחר השירה.

ובקריאת התורה במנחה של שבת, ובימי שני וחמישי, קוראים את אחד עשר הפסוקים הראשונים של השירה, ומפסיקים לעליות הלוי וישראל ללא התחשבות בחלוקה הנ"ל.

[שו"ע תכח, ה, משנ"ב יא, יב ר"ד; ביאורים ומוספים דרשו, 6]

פרשת האזינו מורכבת משני חלקים: רוב הפרשה היא שירה, ובסופה עשרה פסוקים העוסקים באמירת השירה באזוני עם ישראל, ודברים נוספים.

בשעת הקרבת קרבן מוסף של שבת, היו הלויים משוררים בבית המקדש את השירה שבפרשת האזינו; וחילקה לששה חלקים, כנגד ששת ימי המעשה, וקראו חלק אחד בכל שבוע, כך שבשש שבתות סיימו את כולה, וחוזר חלילה. ויש אומרים ש'אנשי המעמד' (ראה רש"י יומא לו, ב) שבבית המקדש, היו קוראים בכל שבוע את כל שירת האזינו, בימות החול, חלק אחד בכל יום.

* מטבת ועד תשרי, סדר החודשים קבוע - טבת חסר, ושבת מלא, וכן הלאה; ואילו חשוון וכסלו, משתנים: פעמים שחשוון חסר, וכסלו מלא; פעמים ששניהם מלאים, ופעמים ששניהם חסרים. השינוי במספר הימים משנה לשנה נדרש מכמה סיבות, ובהן: כדי שיום הכיפורים לא יחול בצמוד לשבת, דהיינו בימי שישי וראשון; וכדי שיום הושענה רבה לא יחול בשבת. ולמרות שהסיבות לשינוי אינן קשורות דווקא בחודשים חשוון וכסלו, בחרו דווקא בהם, משום שאם לעולם יהיה חשוון חסר וכסלו מלא, פעמים שעשרה בטבת יחול בשבת, ולא ניתן לדחותו, משום שנאמר עליו: "את עצם היום הזה".

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

'עירוב חצרות' בחצר שדר בה גוי כאשר הגוי נסע לשבת

כל השבת העירוב חל - אמור רק במקרה שיצא למקום כה רחוק שאף אם ישנה את דעתו בשבת וירצה לשוב לביתו, לא יספיק להגיע לביתו לפני תום השבת; או אף במקרה שיצא למקום קרוב יותר. ואם מצוי הדבר שהגוי שב לביתו בשבת, או שלא יצא לעיר אחרת, אלא למקום קרוב בעיר זו - לכל הדעות העירוב אינו חל.

[שו"ע (שפב, יא ר) שפג, א, ומשנ"ב א-ג; ביאורים ומוספים דרשו, 2; וראה שם, 1]

חצר שדרים בה יהודים וגוי, גזרו חכמינו ז"ל שלא יחול בה 'עירוב החצרות' אלא אם דיירי החצר היהודים ישכרו מהגוי את רשותו. אולם, אם הגוי וכל בני ביתו יצאו לפני השבת לעיר אחרת, ואין בדעתם לשוב לביתם עד לאחר השבת - העירוב חל. ואם חלק מבני ביתו נותרו בביתו, העירוב אינו חל, אך ניתן לשכור מאחד מהם את רשות הגוי, ואף שלא בידיעתו. ונחלקו הפוסקים אם דין זה - שכאשר הגוי יצא מביתו למשך

הלוח היומי

כ"ג באלול | רבנו יעקב מאורליינש הי"ד, מבעלי התוספות, תלמיד רבנו תם זצ"ל

בשנת קנ"א ביום זה אירע הטבח הנורא ביהודי פלמה דה מיורקה הי"ד. בתשס"א, אירעו הפיגועים הקשים (11 בספטמבר) בבנייני התאומים ובפנטגון בארה"ב שבהם נהרגו 2753 איש ובתוכם יהודים רבים הי"ד.

יארצייט:

תקע"ט: רבי ישראל ב"ר לוי יצחק (מברדיטשוב) זצ"ל, מפיקוב, בעל תורת מהרי"ן ובעל תולדות יצחק בן לוי וליקוטי מהרי"ן ורבה של ברדיטשוב אחרי אביו.

תקפ"ו: רבי אורי ב"ר פנחס זצ"ל, השרף מסטרליסק ובעל אמרי קדוש.
תרכ"ב: רבי יוסף זאב ב"ר דוד זצ"ל, מקשאנוב.

תש"ב: רבי יצחק מנחם מנדל ב"ר שמואל צבי דנציגר הי"ד, האדמו"ר מאלכסנדר, בעל עקידת יצחק.
תש"ג: רבי משה בצלאל ב"ר יהודה אריה לייב אלתר הי"ד, מגור.

תשמ"א: רבי יעקב יצחק ב"ר שמעון נתן נטע בידרמן זצ"ל, מלעלוב.
תשע"ה: רבי יוסף חיים ב"ר אברהם ברוך בלוי זצ"ל, רבה של אשקלון.

"שמרתי לך כרטיס בצד, אבל מוישה בא, שם כסף ולקח אותו..."

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

לאו גמור ד'לא תלך רכיל בעמך'. הגם שעוולה גדולה עשה אותך שהפציר לתת לו את הסחורה שברר הראשון, מכל מקום כיון שמכר לו וקיבל המעות מאתו, בוודאי מכירה גמורה היא ולא תצא שום תועלת מזה שיגלה לו שם המפציר, רק שיכניס לו שנאה בלבו עליו. וזו היא רכילות גמורה..."

נקל לתרגם דוגמה זאת לתרחישים מוכרים לנו מחיי היום-יום, וכגון - מכירת כרטיסים לנסיעה למירון בל"ג בעומר, וכן כל כיוצא בזה.

בביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מציינים בעניין זה, שאם הקונה הראשון יודע מיהו הקונה השני, ורק שחושד במוכר שמכר ברצונו לשני, אזי על פי המבואר לעיל ב'חפץ חיים' נראה שמותר לו לומר שהוא אינו אשם, אף שבכך ידע שהשני אשם. וכן כתב הגר"א גנחובסקי.

היום נלמדים הסעיפים האחרונים בספר 'חפץ חיים' (כלל ט' מהלכות רכילות סעיפים יד-טו). בסעיף האחרון מזכיר ה'חפץ חיים' ענין שרבים נכשלים בו, ומצייר בזה דוגמה אחת שממנה יקיש המשכיל לכל כיוצא בזה.

"...לפי מה שמצוי, שאחד מביא סחורה לעיר למכור, ובאים אצלו קונים הרבה, ורגיל מאוד שמי שאין לו מעות בשעת מעשה, הוא בורר סחורה ומבקש מהמוכר שלא ימכור את הסחורה לאחר כי הוא ילך ויביא לו מעות. ובתוך כך באים אצלו קונים אחרים ומפצירים בו הרבה שימכור להם אותה הסחורה שברר הראשון, ונתרצה להם, ואחר כך כשבא הראשון ומבקש מאתו שייתן לו את הסחורה שברר מתחילה, הוא משיבו: 'פלוני בא ולא הייתי רוצה לתת לו, והשליך את המעות ולקח את הסחורה, ובעל כרחי נתרציתי לו, שלא הייתי רוצה להתקוטט עמו'. כגון זה עבר על

מובא בשם הקדמונים ז"ל שבימי השבוע האחרון של השנה יכולים לתקן את כל ימי השבוע של השנה, יום א' כנגד יום א' וכו', וכן יום שבת קודש כנגד כל שבתות השנה.

(לב אליהו ח"ג עמ' שז)

נשתדל לנצל כראוי את השבוע האחרון של השנה, שיש בו כח לתקן את כל ימות השנה.